Нова Рада

Передплатні умови передплати на 1918 рік.

на 9 міс.	на 8 міс.	на 7 міс.	на 6 міс.	на 5 міс.	на 4 міс.	на 3 міс.	на 2 міс.	на 1 міс.
—	—	—	—	—	—	30 р.	20 р.	10 р.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця. — За зміну адреси 50 коп. (при зміні доконче приєднати стару адресу).

Адреса редакції й контори:

У КИЇВІ, ІНСТИТУТСЬКА 22.

Телефон редакції 64—80. Почт. скринька № 373.

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМИЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА.

Виходить що-дня, окрім понеділків і днів після великих свят.

Умови друкування оголошень.

На I сторінці 3 карб. — коп.
На IV „ 2 „
за 1 рядок в 1 шпальту петіта за кожний раз.

Особам, що шукають праці за оголошення мебліще як в 3 рядки шп. 2 карб. за 1 раз.

Контора відкрита від 10—3 год. дня.

Ціна окремого № у Києві 45 к.
В провінції і на вокзалах 45 к.

№ 184. Четверг, 10 жовтня (27 вересня) 1918 року. № 184.

ДЕРЖАВНИЙ НАРОДНІЙ ТЕАТР.
Троїцький Д-ка. Б-Васильківська вул.
Сьогодня 10-го жовтня у четверг: Запорожець за Дунаєм; 11 і 12 перший раз Розбійники Шілера пер. Ол. Черняхівського.

Другий Городський Театр.
Український Театр під орудою М. Садовського.
Сьогодня 10-го жовтня у четверг: Страшна Помста драма на 4 д. з хнілог. Черкасенко по Гоголю; 11-го Він; 12-го Учитель Вечорниці. Квитки прод. з 11-2 г. дня і з 5-9 г. веч. Початок о 8 год. веч.

Видавничий Кооператив
„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“.
„Громадська Думка“ заснувалася для організації УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ й допомоги їй в Києві та на провінції.
Записалися до значної участи в „Громадській Думці“ Українбанк. Дніпросоюз, Союзбанк та инші кооперативні установи.
Пай 500 карб. Номер біжучого рахунка в „Українбанку“ 1043,—на який треба вносити пай.
Можна вносити також конторі „Нової Ради“, т-ва Друкарь (Хрещатик 50).
Записаних просять вносити паї.
Статут „Громадської Думки“ вже зареєстровано. 1113—3

У Києві на початку жовтня почне видаватися редактором-видавцем журнала „ГЕДЗ“ ЗАХАРОМ ВІСЬКИМ під загальним редагуванням О. Ф. Саліковського велика, добре інформована щоденна українська поступова газета
„ТРИБУНА“.
Газета буде цілком безпартійна й стоятиме на грунті української національної державности.
Склад редакції:
Л. І. Абрамович (Л. Бурчак), Микола Ворониц, О. І. Лотоцький (О. Білоусенко), проф. К. А. Мацієвич, В. О. Піснячевський, В. В. Садовський, др. Роман Смаль-Стоцький, П. Я. Стебницький (П. Скуток), проф. І. А. Фещенко-Чепівський, др. Лонгин Цегельський та ин.
Повний спис співробітників ТРИБУНИ буде надрукований окремо.
Адреса редакції й контори: Київ. Хрещатик, 35, пом. 4.
Умови передплати: на 1 місяць 10 крб., на 2 місяці 20 крб., на 3 місяці 30 крб.
Передплата приймається з 1-го числа кожного місяця. 5—0208—1

В електротехн. школі занятя почались 23 вересня нов. ст. Нові права: звання техника і інженера. Курс 2 с пол. р. для скін. 6 кл. і 3 с пол. р. скінч. 4 кл. сер. шк. або вищу поч. школу. Прийом прохань продовжується до 15-го жовт. Київ, Столипінська № 55-б. 9—12 год. ранку і 4—7 веч. Допускається прийом вільнослухачів. 1159

Унедію 13-го жовтня о 12-й годині вдень в залі Інтимного Театру Хрещатик 43 відбудеться концерт хору „БАТЬКІВЩИНА“ під орудою Н. ГОРОДОВЕНКО. Чистий прибуток з концерту призначається на фонд по-забудуванню пам'ятника батькові україн. пісні М. В. ЛИСЕНКОВІ. В концерті беруть участь: кобзарі, артисти опери Микиша, Стешенко і инши. В програмі хору—патріотичні й народня пісня з творів Лисенка, Кошиця й Стеценка. У кобзарів—історична і побутова пісня. У солистів—художня й народня пісня.
Квітки продаються в Інтимному Театрі від 10 до 2 год. дня і від 6 до 10 год. вечера. 3—1221—1

Київ, 10 жовтня (26 вересня 1918 року.

Нові люде і новий курс. Німецький парламентарний кризис можна вже вважати остаточно вирішеним. Новий німецький кабінет, хоч ще не зовсім складений, але в своїй великій більшости він вже складається з представників дійсно демократичних кругів Німеччини. Переглядаєш спис цього нового німецького уряду, мимоволі насувається на думку порівнання його з першим російським революційним кабінетом князя Львова.

З зміною уряду починається в Німеччині і зміна основної політичної лінії так в сфері внутрішньої як також й закордонної політики. На це вказує промова нового канцлера Принца Макса Баденського, сказана в німецькому рейхстагу дня 5 ц. м.

По словам німецької преси промову канцлера належить вважати програмою перебудови Німеччини. Канцлер говорив виключно про високо політичні справи. Але це що він говорив не було політикою, а чистою пропозицією мира, що вказувало би на досить слабу внутрішню політичну силу Німеччини.

Нас інтересує та частина його промови, де говориться про берестейський мир і відношення Німеччини до Росії. Провідник німецького уряду заявив офіціяльно, що берестейський і бухарестейський мир не можуть бути перепоною для заключення загального мира, або иншими словами, німецький уряд [illegible] за ревізію договору. Цього можна було сподіватися і ми вже раньше вказували на сторінках нашої газети на таку можливість. Німецька Парламентарна більшість, якої представником і мужем довіря являється новий канцлер поставила в програму своєї діяльности в першу чергу ревізію берестейського договору. І через те промова принця Макса баденського являється лиш послідовністю політики німецької парламентарної більшости.

Не треба згадувати про те, що така постановка питання берестейського договору офіціяльними кругами Німеччини, незвичайно утруднює нашу державну міжнародню позицію. Це одначе, ще не значить, що Україна як держава вже перестане істнувати. Навпаки, є певні данні твердити, що буде вона визнана на міжнародньому мирному конгресі. український народ себе вповні виказчив. Цього не може ніхто заперечити.

На шляхи певної політики.

Коли тепер доводиться говорити про оживлення політичного курсу на Україні та про ріжні демократичні і національні можливости, не треба все-таки забувати, що Україна ще й досі не позбулася наслідків анархії, а в своїм господарстві ще придбала чимало тяжких ускладнень, які не дадуться легко вирівнатись в близькім часі. Хто хоче користуватись аналогіями, той може з повним правом указувати на Німеччину, де корона мудрим компромісом покликала до власти представників демократії і почала вже з ними в повнім контакті і гармонії принаймні що до державної суті й сили самої Німеччини. Отже, ніби для України припадає приложити ту аналогію до наших відносин і поробити зовсім реальні висновки. Одначе не треба забувати, що державний апарат Німеччини організований надзвичайно твердо, що новий політичний курс не стріне великої внутрішньої боротьби, що державний розум всіх кругів неї країни зовсім вихований і дисціплінований, коли у нас по кожній з цих основ державного істнування і біжучої політики повстають глибокі сумніви. Додати і підкреслити треба, що наступив надзвичайно складний міжнародній момент, коли від кожного участника світових комбінацій буде вимагатися абсолютно солідарно внутрішнього скріплення і маніфестації державної сили. Тому тепер, не зважаючи на досить втішні подуви політичного вітру, доводиться з великою обережністю пускатись в неприйтне море реальної політики. Це справедливо вже хоч би тому, що переходовий момент в міжнароднім стані приходить до кінця, мають куватися основи міжнародніх стосунків і мають себе закріпити, взявши певні обовязки, певні державні організми. Отже ясно, що силою річей, питання політики реальної і принціпіяльної вже близько сходяться і більше орієнтуватись на тимчасові комбінації не випадає. Національні українські елементи тепер за кожний крок своєї реальної політики повинні бути готові прийняти одповідальність в тій же мірі, як і за принціпіяльну політику. А потім не треба забувати про резерви для мирного часу, бо ніхто не може знати, в якій мірі наша доля вимагатиме ще і ще нових ставок на кін національного відродження. . . . . .

. . . . . Отже кінчаючи свої невиразні,—не з моєї вини,—слова про завдання біжучого політичного моменту дозволю собі підкреслити, що наші національні й чужі чинники політики повинні задуматися над дальшими й глибшими перспективами, викинувши з ужитку непевні і утворені війною політичні фікції.

Ан. Нікозський.

Організація армії.

Зараз провадиться організація української армії.

Це факт величезної вали для держави, бо коли буде у нас армія і армія перейнята духом національної свідомости, то ніякі ворожі сили не будуть загрожувати нашій молодій державности.

Як же ця справа стоїть, і чи можемо ми сподіватись, що наша армія буде такою, якою б ми бажали її бачити?

Розглянемо, з кого має складатись наша армія, які вона має традиції в минулому, що її оточує зараз, які впливи будуть на неї і тоді може зможемо дати якусь відповідь на поставлені питання.

Військові маси нашої армії—козаки—це будуть виключно молоді, свіжі сили—переважно селяне, які ще не були у війську. Ці військові маси, хоч і не мають високої національної свідомости (про виняткі я не кажу), але все ж вони діти тих батьків, що ще недавно при обранні послів до українських установчих зборів дали більш 90% голосів. Правда вони йшли більш за соціяльно-економичними гаслами, але серед цих гасл національне питання займало почесне місце.

Такий головний елемент, скажемо, ще сирий, недоторканий елемент нашої армії—козаки.

Другий елемент, який, увіходить в склад армії—числено не великий, але значний по своїй ролі у війську—це старшини і підстаршини.

З кого цей елемент складається? Старшини й підстаршини, за не великим винятком, це кадрові офицери і унтер-офицери бувшої російської армії. Хто вони ці елементи?—Я маю на увазі, головним чином, старшин,—якої вони національности і „віри“?

Що до національности, то тут є й великороси, й поляки і „малороси“; . . . . . .

Підстаршини—це хоч теж здебільшого набрані з б. російської армії, але, я думаю, цей елемент все ж ближчий до козаків.

Після цього, коли ми вже знаєм, з кого має бути складена українська армія, ми можемо зробити деякі висновки.

Здавалось би, коли сама численна частина армії—козаки не були ні в якому війську а через те немають жадних традицій в минулому, то й сама армія повинна бути новою по духу.

Але це не так і навіть не може бути так, бо хоч російської армії вже не стало, все ж звязок з нею зостався в особі тих елементів які перейшли з російської до української армії.

Певна річ, що ці елементи, мимоволі понесуть в нову організацію старі звичаї і традиції і свій дух—все що там було позитивного і негативного.

Останнього ж було значно більше, ніж як першого.

Про ці негативи сторони бувшої російської армії нам необхідно вказати, хоч вони такі ганебні, що про них тяжко й згадувати. Ми знаємо, що царське правительство намагалось русифікувати инородців всіми способами, а також і через армію.

Попадав в армію українець-селянин. З нього починали глузувати: він „хахолъ“, при тому ще й „необразованый хахолъ“.

Стали його „образовувать“.

І що ж з нього виходило? Покруч, перевертень, який, повернувшись у село і вважаючи себе за „образованого“, вже сам називав своїх односільців „необразованими хахлами“;—балакав такою „мовою“ і городив такі нісенитниці, що сміх і жаль за нього. Свою мову він почасти забув, почасти не хотів вживати її, бо вона „мужича“, російської ж не навчився, і от його „мовою“ на де який час, а иноді і на все життя стає якийсь гидотний салдацький жаргон (пойдьоть, видіть (бачить), скрозь і т. и.). А яким пісням його навчили у салдатах? Про це сором навіть згадувати. Може придбав він якісь культурні звички?—Краще навчився лаятись, ніж він лаявся дома, бо у війську він чув лайку і саму гидотну на кожному кроці. „Матерщину“ вживали всі: і салдати і унтери і фельдфебелі і офицери-старші і молодші і ніхто не забороняв лаятись. Цей гидотний звичай став якимсь „культом“ серед офицерства. Мені доводилось чути такі думки, що „матерщина“ необхідна, як один із „засобів“ підтримувати дісціпліну у війську;—що без неї неможна обійтись. І це висловлювалось прибюдно без всякого сорому, протестувати проти цього було навіть небезпечно.

Дісціпліна підтримувалась дійсно вищезгаданим „засобом“ та ще „мордобітіємъ“. І цього „засобу“ теж вживали і нікого не соромились. Взагалі дісціпліна грунтувалась не на тому, щоб піднести рівень сознання солдата до того, що виконання обов'язків є громадський постулят кожного, а тільки на примусові і всяких застращуваннях. Так розуміли цю справу російські військові статути, так до неї підходили і виконавці статутів.

А яке бачив салдат відношення до казенної власности? Він бачив, що за якийсь там казенний цвяшок неймовірно карали і в той же час бачив безліч всякої крадіжки: і в „чігаузі“ і на кухні, і про ріжних командирів ходили всякі „чутки“.

Тепер ще декілько слів про офицерів бувшої російської армії. Тут теж втішного мало чого можна сказати. Здебільшого це були молоді люди, яким нідe було дітись і вони вийшли у військові школи, а звідти в армію. Не велику вони отримували професійну освіту, а ще меншу загальну. Виховання там було теж „гарне“. Тут варт пригадати статю, уміщену декілька років тому у „Русскомъ Богатствѣ“, де вказувалось на ті порядки, які істнували в одній військовій школі і які були характерними для всіх військових шкіл того часу. Згнущання і глузування старших над молодшими—так зване „цукання“—було звичайним явищем в школі; напр. якийсь час примушували стояти на одній нозі і по собачи гавкати дивлячися на небо. Протестувати проти цього згнущання не можна було, бо тоді протестанта чикало щось ще гірше.

Такі виходили в армію керовники; дуже легко вони переносили всякі образи і приниження від старших і також з легкою душою згнущались над нижчими від себе. Всагалі це були здебільшого такі ж манекени—машини, якими треба було їм зробити і салдат.

Наслідки всього цього, як ми знаємо, були дуже ганебні: пригадаймо тільки тарнопольські та инші погроми.

Якою ж може бути наша українська армія, яка, на великий жаль, має все ж таки звязок з бувшою російською?

Певної відповіди на це запитання зараз ще не можна дати.

Про те ж, що робиться в тіх військових частинах, які вже зформувались, ми маємо мало відомостей.

Те, що ми бачимо й чуємо теж не дає нам права поки що сказати щось певне: доводиться чути команду по українськи, гарні українські пісні і навіть такі чудові слова:... „ми поляжем, щоб волю і щастя і честь, рідний краю, здобути тобі“. Чуємо нову відповідь козаків на привітання начальника: „Слава Вкраїні, Гетьману Слава!“, а поруч з цим доводиться чути команду по російськи часом з справжніми „истинно-русскими“ додатками, так що й не вгадаєш, чи це частина з української армії, чи може це якась „астраханська“, або добровольчеська армія.

З всього сказаного можна зробити тільки один висновок: геть минуле ганебне з нашої армії. Наша армія повинна бути національною українською армією. В ній повинна бути міцна дисціпліна збудована на довірі командирів і підвладних.

Не може бути місця в нашій армії якісь дрібній політиці, а кожен вояка хто б він не був, повинен завжди пам'ятати своє головне завдання „здобути волю, щастя і честь рідному краеві“.

С. Тележинський.

З газет та журналів.

Що думає Солопій Черевик? „Новости Дня“ зазначають, що українська преса занадто багато уваги уділяють „Протофісові“ і все в таких виразах, що читає ці всі ламентації український селянин Солопій Черевик і чоше п'ятерньою потилицю:

— А що воно, будьте ласкаві, за людина цей самий „Протофіс“.

До речі маємо подати розмову що сталася між нашими селянами на пароході під Київом. Один з селян резонно пояснив своїм землякам.

— „Протохвіс“—це все одно як совіт салдацьких і робочих депутатів: . . . . . .

„Нов. Дня“ додали ще скілька слів про „рідну мову“. Образ Солопія Черевика вийшов щось дуже з-московська в „Нов. Дня“, але дарма. Це просто, непорозуміння і ми не домагаємось, щоб „Н. Дня“ знали нашого селянина. Але обережна оборона „Протофіса“ в цій газеті теж не дає нам одповіді—а що ж таке „Протофіс“ і чим і з ким він зв'язаний?

* * *

Зовсім не ясно. П. Мілюков в „Русском Голосѣ“ виступив з новою реальною програмою що до замирення большевицької Росії. Формулується вона так:

Вся остальная, небольшевистская Россія, конечно, такимъ образъ за большевитской властью признать не

можетъ. Но для того, чтобы ея отрицаніе имѣло какую-нибудь силу, она должна по меньшей мѣрѣ, сговориться между собою. Всѣ послѣдствія внутренняго разъединенія должны быть быстро устранены. И мы при этомъ говоримъ не только о чисто тактическихъ спорахъ, нынѣ уже потерявшихъ всякій интересъ. Мы говоримъ о разногласіяхъ по поводу будущаго курса внутренней политики. Какъ бы ни были важны эти разногласія сами по себѣ, это—дѣло завтрашняго дня, а не сегодняшняго: все спорное должно быть устранено, если оно мѣшаетъ созданію одинаго авторитетнаго представительства. Далѣе, соглашеніе не можетъ ограничиться объединеніемъ разныхъ политическихъ и тактическихъ теченій. Одно должно прежде всего распространиться на тѣ группы и организаціи, за которыми стоитъ реальная сила и власть. Недавно уже состоялось соглашеніе Украины съ Дономъ. Конечно, это соглашеніе гораздо болѣ узкаго характера, чѣмъ то, о которомъ мы говоримъ. Но оно показываетъ, что возможны и болѣе широкія соглашенія, если обстоятельства того потребуютъ. Наконецъ, совершенно необходимо установленіе единства взглядовъ и съ представителями различныхъ военныхъ организацій, дѣйствующихъ на территоріи освобожденной отъ большевиковъ части Россіи. Эти организаціи также до сихъ поръ были раздѣлены, хотя и менѣе явно, чѣмъ разныя политическія партіи, между различными „ориентаціями". Но мы уже замѣтили, что теперь послѣ вступленія воюющихъ сторонъ въ переговоры, вопросъ объ „ориентаціяхъ" теряетъ всякое значеніе.

Думаючи вже „о сохраненіе своего, а отнюдь не о пріобрѣтеніи чужого", П. Мілюков пропонує, щоб „місцеві" правительства, члени Дум, преса, зняли тепер цю справу і остаточно і негайно її вияснили. Ми тільки зауважимо: чи не думає П. Мілюков, що справа досить ясна, коли він відбудовуючи Росію не говорить, якою вона має бути. І ми сподіваємо організації культурного уряду в Великоросії, але про Росію не можемо поки що говорити, живучи в самостійній Україні. Які ж гарантії даються „мѣстнымъ" правительствам, що кадети не вернуться до старої програми Росії не тільки з проливами, але й національного питання в старому його стані.

На біжучі теми.

Як було з Картагеном.

Розмова була при чарці.

А моїх читачів прошу цензора і прошу це приймати з певною дозою тверезости.

Иншим рекомендую просто капнути нашатирного спірту на одну чарку води.

Це помогає на похміллю.

А може краще не подавати розмови. То щось російська преса взяла собі дурну манеру подавати мені репліки.

Справді, мабуть велика печія в них, коли з фельетоністом полемізують.

Так бачите.

Картаген повинен бути зруйнований.

Це всі кажуть. І ми.

Але що це значить?

На думку одніх: ніби має бути „раз на завше" проголошено, а тоді все буде гаразд.

Додають: ну, там персональну автономію дати, школи лишити, порозумітись...

Инші: треба спілку закласти, союз, договір, торговельні умови, економичні стосунки, господарські інтереси...

Але з Картагеном було так:

Сенатори говорили.

Кожний своє. Ріжними мовами.

Не те що ріжними, окрім латинської. Це у нас—ріжними, окрім державної. А там — в ріжних стилях.

І це байка, ніби Катон твердивши все одну фразу, таки намігся, щоб Картаген зруйнували.

Єрунда. Катон—це все одно що есеф,—

Академічно:

— Прошу вибачити, але на основі пильних дослідів і зваживши світові авторитети науки, етики й естетики, я дозволю собі пропонувати вашій світлій увазі, що справді ситуація надзвичайно складна, при якій може роскрилися б нові обрії, коли б не стіни Картагена. Вилізши на ці стіни, ми побачили би...

Римські военні політики пояснили Катонові, що то великий клопіт кожного разу дертися на стіни,—а краще їх одразу зруйнувати:

— Не завжди ясні обрії.

Есеф Катон родився.

Але кожного разу він не сам по собі починав свою оту знамениту заразу.

Римські военні політики для цього наступали котові на хвіст в самому Картогені. Кіт драпався і вищав.

Обурений Катон:

— Я ж вам казав, що треба зруйнувати.

Ясно, що Катон—ерунда.

Люде активні, тоді це були вояки, всю ту музику строїли, аж поки всім не стало ясно, як Божий день:

— Так-так,—треба той... таки годі... Зруйнувати.

Так ви може думаєте, що вони стіни зруйнували?

Ні. Вони вирізали або забрали всіх мущин і хлопців.

Жінки, як такі що надаються асиміляції, пішли на инші потреби.

Так от есефи...

Ні краще вже покину партійну полеміку.

Словом така історія:

Колись за царського режиму був у С. Ефремова трус. Прийшли й питаються на державній мові:

— Есть у вас зброя?

— Есть.

Його оточують і велять подати. Він бере перо з столу і подає.

— ?..

— Я—журналіст і це—моя зброя.

Ну, його все-таки в тюрму посадовили.

А тепер справи стоять инакше.

Один полтавець з захопленям обороняє українців нової формації:

— Новий українець не ідеть на лекцію. Він не можеть виносити балачок. Зате він несеть свої величезні кулаки, куди треба. Він хочеть битися, він прагнеть активности фізичної. А Україна тепер потрібуеть не тільки людей з хвілозохвією. Ви дивіться: в Росії активні тільки большевики і тільки монархисти. А Мілюкова і меншевиків увесь світ має за балакучі ляльки...

Тепер ви мене спитаєте:

— В чім же річ? Ви ж, добродію, почали з чарки.

Чарка таки в самом ділі тут ні до чого.

А от—Картаген.

Була розмова, що картагеняне змовляються винищити римлян, що рискують дехто з римлян мати великий клопіт з головою.

Так от проте і мова, що римляне ніколи його не боялись, а навіть хотіли замахів на себе:

— Зайвий привод зруйнувати Картаген.

А. Ярмович.

Од редакції.

Редакція „Нової Ради" сповіщає наших читачів і передплатників, що брак паперу і незвичайні ціни на київськім ринку, утворили для нас таку тяжку матеріяльну скруту, з якої нам майже неможливо вибитись. Тому, коли негайно не вдасться нам залагодити матеріяльного кризису, ми на цьому тижні будемо примушені припинити або й зовсім зліквідувати видання „Нової Ради".

ХРОНІКА.

Телеграма головного комітету с.-ф. німецькому рейхстагу. Головний комітет партії соціалістів-федералістів на зборах 8-го жовтня постановив послати через двох членів центра (Готгейна і Гасса) і с.-д. Давида привітну телеграму німецькому рейхстагові з приводу перемоги парламентської течії в Німеччині.

Текст телеграми такий:

Депутатам: д-ру Готгейну, доктору Гасс, доктору Давиду.

Рейхстаг Берлин.

Центральний комітет партії соціалістів-федералістів просить вас передати рейхстагові його живе спочуття і радість з приводу заведення парламентаризму в Німеччині і близости здійснення загального виборчого права в Прусії. Нехай же сприяють ці реформи скріпленню і дальшому розвиткові всіх прекрасних рис великого німецького народа, і нехай скоріше наступить загальний мир на основах справедливости для всіх народів світу.

Телеграму од імени комітета підписали: С. Єфремов, А. Ніковський і А. Маргодін.

Державна мова в Сенаті. В останнім засіданні Карного Генерального Суда справа державної мови знов зробилася темою суперечок, при чому права української мови дуже обстоювали сенатори Гречко і Юриєвський, а особливо голова Карного Суду М. П. Чубинський. Також оборонцем української мови являється прокуратор Тизенгаузен. Висловились за єдину російську мову сенатори Литовченко, Равський, Гогель, Грабарь і Мечульський і провели свою постанову більшістю и яти проти трьох присутніх на зборах. Останнє публично засідання одбило на собі цю незлагоду. Судові вироки читалися так: три резолюції сенатора А. Маргеліна прочитане було на двох мовах, а коли далі виявилося, що сенатор Ювшевський змінив думку і має подати своїх 12 резолюцій тільки на російській мові, то сенатор Маргелін зажадав щоб його резолюції читалися теж на єдній тільки мові, але на українській і останні одинадцять резолюцій спроектованих А. Маргеліним, читалися тільки по українському. Таким чином було три вироки на двох мовах, 12 на російській, 11 на українській. Так саме в ріжних відділах Карного Генерального Суду діловодство провадиться то на російській, то на українській мові в залежности од характера лояльности до державної мови тих чи инших сенаторів. У всякім разі позиція оборонців української мови слабша од „росіян", і боротьба в оборону укр. мови, яку тепер провадить М. П. Чубинський, майже безнадійна, через те, що більшість ним самим організованого сенату складається з людей певної орієнтації.

Закон про державну мову. Маємо відомости, що політична боротьба, котра розгорілася коло справи державної мови, має бути припинена виданням закону про мову української держави. Погляди „Протофіса" і „Кіевской Мысли" певно не додадуть пересваги. Але й той проект закону, що опублікував у „Новій Раді" та розіслав міністрам С. П. Шелухин вважається ріжким і суверним для „фаховців". У всякім разі основні принціпи нового закона визнаватимуть єдиною державною мовою тільки мову українську. Все діловодство, законодавство, всі внутрішні офіціяльні зносини і всяке офіціяльне державне функціонування має одбуватись мовою українською. Виняток мають зробити для справ судових, цивільних і карних, де необхідно дуже триматися точних засвоєних, хоч і на деконалих, термінів. В українських кругах тримаються все-таки тої думки, що це виключення треба обмежити терміном— „до видання законів в українськім перекладі чи редагування нових для України".

Течії на Чорноморщині. В військовій кубанській раді національні українські течії не мають належного значіння і впливу через певні політичні причини. Одначе кубанське козацтво шанує добровольчеську армію, поки не наделає большевизма. На якусь політику і виступи не-замежами Кубані козацтво виявляє велику неохоту. Місцеві інтереси й своєрідні на Кубані тільки й займають козацтво. Намічається нове гурнування українських елементів, коли вдасться їм добутися належного впливу й ролі серед української людности Кубанщини.

Інформація про Україну. Головний комітет партії с.-ф. постановив звернути увагу тих культурних інституцій, де працюють члени цеї партії, на потребу негайно взятися до широкої й грунтовної інформації про Україну за кордоном. Потрібні науові, політичні, статистичні, справочні видання з солідним і об'єктивним матеріялом. Доручене представникам партії в національному союзі також і там знати цю справу. В дебатах вказувалося, що єдиною організацією, котра досі давала широкі інформації про Україну за кордоном, був „Союз Визволення України". Звертає на себе увагу також і те, що Ф. Р. Штейнгель купивши дуже щасливо гарний будинок в Берліні для українського посольства, витратив одначе дуже мало для поважної інформації, тим часом як наприклад в Швейцарії всі держави втрачають на пресу, книжки й усякі публікації про свої народи й їхню політику величезні кошти і організують значні й численні сили.

Настрої козачого війська. Останні відомости з Дону дають характерну зміну настроїв донського козацтва, що до ідеї єдиної Росії. Козаки спочувають цій ідеї і завжди на публичних зборах щиро витають єдину Росію підходящими для цього вигуками. Але активність для збудування тої Росії не йде далі гуртка старих російських генералів, котрі прицрашають вулиці Новочеркаська червоними лампасами і шитими золотом погонами. Зате козаки, коли доводиться виходити за межі Донщини рішучо відмовляються йти далі і навіть инколи видають військо. Вони безперечно твердо стояти на тім, що большевиків треба прогнати геть за межі Донщини; вони затвердили конфіскацію земель всіх причетних до большевиків на північній Донщині, яка особливо накладала з большевиками. Козачий круг настроєний в справі соціяльних реформ досить демократично: примусове одібрання землі принято великою більшістю голосів. В останньому—велика Росія—це ідеал, для якого донці немають охоти ще з кимсь воювати.

До орієнтації Алексієва. Генерал Алексієв, про смерть якого надійшли у Київ телеграми, по нашим досить певним відомостям, не був в останні часи великим прихильником Антанти. Проте він був тяжко звязаний тренцевими операціями і великими позичками без одання. З смертю цього діяча його аспіранти втеряли свою дуже авторитетну креатуру, з котрою на Дону, не вважаючи, що було відоме джерело його матеріяльних засобів, місцеві політики дуже рахувались.

Ціни на папір. Через силу нових газет у Київі та інтенсивну видавничу діяльність українських видавництв ціни на папір у Київі, перейшли всякі межі розумного і допустимого. Пуд досить важкого і нечепурного виробу хлєбового паперу коштує тепер 130 карб. В останні дні, як запахло миром, серед київських паперних королів і спекулянтів почалася метушня, і ціни на папір почали трохи падати. А головне, показався в великому числі й самий папір, котрий був майже зник з ринку.

Потвердження чуток. У Київі в дипломатичних колах потверджують чутки про те, що турецьке військо має очистити Кавказ.

Українська місія в Румунії. Незабаром до Румунії має виїхати українська дипломатична місія на чолі з б. начальником гетьманського штабу ген. Дашкевичем-Горбатським.

Українське посольство в Туреччині. Завтра з Київа до Константинополя має вирушити українське дипломатичне посольство на чолі з О. Кістяковським.

Делегація терського війська. Вчера міністр закордонних справ Д. Дорошенко приняв делегацію терського козачого війська в особі полковника Крутова та сотника Бойкова.

В розмові з міністром делегація торкнулася переважно можливих форм об'єднання України з деякими окраїнами бувшої Росії, напр., з Кубанню, Кримом і з Терським краєм.

На увагу міністерства фінансів. До нас надіслано копію рапорта контрольера з округи Київського акцизного управління при Городище-Пустоварівському сахарному заводі від 7 вересня 1918 року за № 215.

„Его превосходительству Г. Управляющему акцизными сборами Кіевской губерніи.

Имѣю честь доносити Вашому Превосходительству, что при выдачѣ накладныхъ на сахаръ, покупатели, а въ особенности крестьяне кооперативовъ обращаютъ серьезное вниманіе на оттискъ печати контролера съ „Двухглавымъ Орломъ"; объясненія, даваемыя имъ обыкновенно, что еще не успѣли замѣнить Двухглаваго Орла на украинскій „гербъ"—крестьянъ не удовлетворяютъ. . . . . .

Въ виду вышеизложеннаго покорнѣйше прошу, Ваше превосходительство дать указанія, какъ ориентироваться въ данныхъ условіяхъ и что отвѣчать крестьянамъ. Контролеръ Лугевой. Съ подлиннымъ вѣрно: Бухгалтеръ Богеславскій.

Відповідь на це була така: въ настоящее время не представляется это возможнымъ сдѣлать, таковыя будутъ изготовлены по составленіи спеціальной на это смѣты и первой въ финансовомъ отношеніи возможности. 1918 года сентября 18 дня № 2200.

„Статистика міської управи". (Bulletin statistique de la ville de Kieff. Publié par le Bureau-Statistique Municipal)—вийшло вип. I за 1918 р. В ньому ведеться якась чудна регістрація людности Київа по *національности*: русскіе, украинцы, малороссы (Russe, Oukraiens, Petits-Russiens (*по мові*: русскій, украинскій малорусскій (Russe, Oukraénienne, Petite Russiene). В таблиці II-й читаємо: „Родной и разговорный языкъ украинцевъ", в 12: „Родной и разговорный языкъ малороссовъ", тут і там читаємо: „русскій, украинскій, малорусскій".

Українбанк Укр. Держ. Університетові. В зв'язку з відкриттям державного університету, Українбанк постановив асігнувати деякі кошти, взяти на себе ініціятиву утворенню кооперативними організаціями особливого фонду допомогу незаможним студентам; конкретно ця справа має вирішитися в найближчому засіданні Українбанку.

Новий кооператив „Затишок". Заснувалось нове українське т-ство „Київський кооператив Затишок", який має своєю метою улаштовувати свої їдальні хлібопекарні, пральні, т. инше.

Фундаторами т-ва є: Ночвин, Литвиненко, Дудич, Деманицький, Троценко, та инші.

В склад правління обрані: Сергійко, Шаповал Микола, Мицюк. Товариство має на меті згуртовити демократичні кола українського громадянства.

Страхування шкур. Міністр харчових справ наказав страхувати від огню всі сирові й оброблені шкури, які є в районних магазинах, страхуються їх коштом, а ті, що є на заводах—страхуються коштом заводчиків.

Спростування. З приводу надрукованої в ч. 177 Нової Ради (в відділі „Хроника") замітки „в головній військовій санітарній управі" нас просяють надрукувати фактичні дані, що торкається особи д. Корнченко, а саме: до головної військової санітарної управи д. Корнченко був призначений ще 9 травня по представленню начальника управи шановного п. Карабая, п. же Яницький призначений начальником управи був в червні місяці.

В оборону української мови.

Головна рада спілки залізничників правобережної залізниці одержала з м. Рівно таку телеграму: „Рівенська залізнича Просвіта" протестує проти посягнення „Протофіса" й инших на права української мови, яко державної й рішуче буде боротися проти признання московської мови державною мовою нарівні з українською. На Україні державною мовою може бути тільки рідна мова українського народу, себ-то мова українська. За голову „Просвіти" *Дробот*, секретарь *П. Ковальчук*.

Ворожі будуванню української держави елементи, які зараз, ратуючись від совдепського терору, переповнюють українські міста, замісць подяки за притулок і захист, які ця держава дала їм, почали цілий наступ проти української мови, яка урядом оголошена державною.

Протестом для цього висовується те, що українська мова невироблена для потреб державного життя.

Що це є тільки протекст, і до того ще цілком нездалий, про це свідчать як історичні факти, так і сучасне життя.

Історія показує нам, що ще Статут Литовської був складений на українській мові, не кажучи вже про Руську Правду, Ізборники Святослава, Літопис і т. і. На цій мові велось все державне та урядове листування за часи не тільки гетьманського уряду, але й за литовського та польського панування й з початку московського, поки, за допомогою нашої культури й наших вчених (вихованців Київської Академії), не витворалась потреба своєї Московська культура.

Й сучасне життя показало, що української мови вистачало досі на всі державні й инші потреби:

На українській мові велось все державне й урядове листування з часу утворення української автономії. На цій мові істнує не тільки велика література взагалі, але й наукова зокрема. Цією мовою викладались довгий час вже науки у Галичині та Буковині, як у нижчих, середніх так і на українських катедрах вищої школи. Цією ж мовою викладаються науки зараз у нас, на Україні як по нижчих, середніх, так і у вищій нашій школі, у державному українському університеті. Ця ж мова визнана для вжитку в Академії Наук і Академії Мистецтва.

Цією ж мовою провадили свою наукову працю львівське та київське наукові товариства.

Обміркувавши це все, всеукраїнська спілка лікарів висловлює рішучий протест проти походу на українську мову з боку ворожих Україні елементів і щиро вітає п. сенатора Шелухина за його патриотичний опір проти цього замаху.

В. С. Л.

По Україні.

= **Відновлення діяльности „Просвіти".** 7 вересня відновила свою діяльність після большевицької руїни Христинівська залізнична „Просвіта". Новообрана рада т-ва організує ріжні секції: театральну, бібліотечну та инші. На жаль нема власного помешкання і поки що засідання відбуваються в помешканні залізничної книгозбірні-читальні, яка теж переходить у „Просвіту". Вживають заходів до збудовання залізничної авдиторії. Громадянство ще не з'єднялось до спільної праці, бо є чимало „малоросів".

= **Нова газета.** Богодухівська земська повітова управа почала видавати

газету „Народне Життя“. В попередній статті 1 ч. підкреслюється, що газета буде писатися „на понятном для всѣх русском и украинском языкѣ“, але ж українського тут тільки одно назвисько. Де не де промайне коротенько стаття та дрібні „Листування Редакції“.

= **Національний театр у Херсоні.** 21 вересня відбулося в м. Херсоні урочисте відкриття національного театру т-вом „Просвіта“. Поставлена була п'єса Винниченко „Повстания Мари“. З початку хор виконав „Вже воскресла Україна“, після чого члени „Просвіти“ д. Нянчур виступив з відповідною промовою. Далі говорив режисер трупи д. Саґатовський, який зазначив, що театр тепер дасть громадянству не „балаганщину“, а кращі п'єси наших письменників. П'єса була виконана досить гарно.

= **„Еспанка“.** Надзвичайних розмірів набрала хвороба еспанки у м. Стебліві, Канівського повіту. Не проходить дня, щоб не вмерло 5—7 душ. Не знайдеться майже ні одної хати, де б не було хворого на еспанку. Хворіють од малого до великого, однако, але ж гірш приходять чомусь більш здоровим, цвітущим людям. Хворі лавою сунуть до земської лікарні, та тільки довго доводиться ждати своєї черги, бо коло „купальні сілоамської“ дуже завізно, тісно. Медичний персонал сам не встояв перед „південною красунею“ і зліг в постіль; поки що залишилась одна хвельдшериця, а саме головне—нема ліків. І чи не більше смерть тепер викосить людей по селах, ніж за останню війну, коли справа з медичною допомогою населенню лишиться так і на далі.

= **Антидотум проти еспанки.** Австрійський військовий лікарь Карпасевич винайшов сиворотку проти хвороби еспанки. Досі прищеплювано це лікарство багатьом хворим, що дало гарні успіхи.

= **Еспанка.** В миргородському повіті щоденно є звиш сотні випадків хорих на еспанку. Школи всі закриті. Так само багато хорих є на Полтавщині. Наука в школах м. Полтави припинена. В Миколаїві епідемія ця прибрала масового характеру.

= **Засуджено на смерть** селянина с. Ірківці (Переяславського пов.) за неправне ношення зброї.

= **Грабіжництво.** В Лохвицькому повіті—появилося багато озброєних грабіжників.

= **„Путь Социял-Демократа“.** Почала далі виходити в Миколаїві газета „Путь Социял-Демократа“.

Примусова русифікація.

Поставивши цей заголовок, ми далі без коментарів, подаємо далі два документи, з яких видно що українським дітям дуже і дуже не легко дістати національну школу, не тільки через ворожу агітацію та недбальство покликаних до офіціяльної роботи ще й через злочинницький саботаж агентів московського централізму.

1918 року жовтня 4-го дня передо мною товаришем голови „Українського товариства допомоги жертвам війни“ заніс скаргу вихователь бурси учнів по Степанівській вулиці № 7, м. Київа Костянтин Іванович Шинулін в тім, що директор гімназії 5-ої групи преподавателів не видає учням цієї гімназії, які пробувають під опікою „Українського Товариства жертвам війни“, належні свідоцтва для переходу їх в другу українську гімназію, вимагаючи від учнів писаної згоди батьків, що цілком не умовам сучасним неможливо виконать. Присутні при цьому учні Кінд Юрко, Гоц Володимир, Савчук Микола, Михайленко Володимир, Годований Олександр, Цицюра Юрко і Бурик Михайло підтримали цю скаргу і ствердили, що вони дійсно бажають перейти в українську гімназію і прохають комітет, який заступає місце їх батьків, вжити всіх можливих заходів, аби як найшвидче було переведено їх до 2-ої української гімназії.

Товариш голови Українського Товариства допомоги жертвам війни Л. Старицько-Черняхівська.

Посвідчили: Артист М. Садовський, артист Ів. Мар'яненко, Мих. Пилипенко, П. Ковалиш, Брень, М. Стеценко, В. О. Коннер-Вілінська, Л. Перфецький, М. Балабан.

Пану директору

гімназії 5 тої групи преподавателів.

Високоповажний пане Директоре!

Мені стало відомо, що Ви не видаєте належних свідоцтв учням Вашої гімназії які пробувають під опікою нашого Товариства „Допомоги жертвам війни“ вимагаючи від учнів писаної згоди їхніх батьків і не задовольняєтесь заявою пана вихователя української бурси, що комітет „Українського Товариства жертвам війни“ бажає перевести тих дітей, згідно їх власного бажання до 2-гої української гімназії.

Вважаючи на те що:

а) учні ці пробувають під опікою нашого товариства і таким чином Товариство заступає перед Вами їхніх батьків.

б) що й при приймі цих дітей директор гімназії не вимагав жадних писаних заяв батьків дітей біженців, а задовольнився заявою комітету Товариства.

в) Що самі батьки дітей з огляду на то, що частина їх невідомо де й пробуває, частина залишилася в окупованих місцях подібної заяви подати Вам не можуть.

Прохаю Вас не чинити в цій справі жадних перешкод і видати негайно учням: Кінд Юркові, Гоц Володимирові, Савчуку Миколі, Михайленку Володимиру, Годованому Олександрові, Цицулі Юркові, Бурику Михайлові, Мартинюку Олександрові належні їм свідоцтва.

Товариш голови Українського Товариства допомоги жертвам війни Л. Старицько-Черняхівська.

ТЕЛЕГРАМИ.

(Од Українського Державного Телеграфного Агенства.)

Німецьке офіціяльне повідомлення.

7-го жовтня.

Західний фронт. Група кронпринця Рупрехта. У Фландрії й перед Камбре день пройшов спокійно. Група генерала фон-Беня. Половина жовтня на півночі Сен-Сантена йдуть великі майже без перерви бої. Не дивлячись на кількаразову допомогу свіжих сил, ворог не міг добиться тут жадного значного успіху. Так само вчорашні його атаки, котрі розвинулись перед полуднем на північний схід Ле Катле і обох боках Бесдіне і після полудня на широкому фронті на північ Сен-Кантена ми одбили. Успішними контр-атаками і нічними нападами ми знов відігнали ворога на Роменкур, котрий у каналі Сомі з початку захопив Есіні Ле-Петі Бодон.

Група німецького кронпринця. Ворог, що швидко йшов проти наших нових позицій на річці Ен і Суоні між Понтевер та Базанкур і кілька разів атакував їх. Біля Пантавера Бері-о Бак по обох боках дороги. Реймо Нюфштатель і Базанкура зав'язались бої, але ворога скрізь було одбито. В окремих місцях невеличкі відділи ворога удержались на північному березі Сіуна, коло Арасу і на захід од Сен-Етьєн наступав ворог великими силами, до його наступ через наші контр-атаки не мали успіху. На бойовому фронті Шампані після десяти-денних завзятих боїв наступила бойова тиша. Часткові атаки на схід Сен-Етієн коло Орфей і Отрі та сильні розвідочні ворожі наскоки в багатьох місцях решта фронту відбито.

Група Гальвіца. Між Аргонами Маасом американці ведуть далі свої завзяті атаки. 147 піхотний полк генерал фельдмаршала фон-Гінденбурга, котрий на захід од Маєу в успішній обороні і контр-атаці значно допомагав недопустити ворога зробити прорив, знов відкинув ворога на височини на схід од Ену. Особливо відзначився тут офіцер Кнейновський. Головним центром атак як й вчора лежав обабіч дороги, що йде від Шарпантрі на Ремонь. Ельзасо-тарінгські та вестфальські полки, що тут билися, відбили кількаразові атаки ворога. Американці мали знов тяжкі втрати.

Німецьке офіціяльне повідомлення.

8 жовтня.

Група кронпрінця Рупрехта. На північ Схари англійці після великої арматної стрілянини зробили атаки по обох боках Оні. Вони укріпились на Невирей. В инших місцях їх спинили наші фортости.

Група генерала Беня. Англійці та французи продовжували свої збільшені атаки на північ Сен Кантен ганноверські брауншвейгські полки одбили на північ від Монбрехен пятикратну ворожу атаку. Далі на південь ворожа атака не мала успіху через нашу стрілянину. Біля Сенегар і південь його мекленбурські гессенські полки утримали після запеклого бою свої позиції. В боях біля височини Тіла сілезькі батальйони й сапери рукопашним боєм і контр-атакою отбили ворожий наступ.

Група Гальвіца. Після дужої артилерійської підготовки американці знову намагалися зробити прорив обох боків Ер. На західньому березі річки південь Шателя вюртембергський ландвер відбив атаки. Височина на північ Шателя, де ворог тимчасово зміцнився, ми одкинули його нашею контр-атакою. На схід Ер ворожі атаки не вдалися більшою частиною уже під нашим артилерійським вогнем. Під вечер ворог відновив свої атаки з обох боків шляхів Шарпантрі, Ремен й Нантілуа Кюнель, а також на захід Маасу. Після жорстого бою ми одбили його часткові своїми контр-атаками.

Група німецького кронпрінця. Передпозиційні бої між Енет і Ен. На північний беріг Суіни, завдяки місцевим атакам, звільнено від супротивника. Після полудня ворог частинними атаками при великій силі пройшов межи Базанкур і Зельзебах з обох боків Сен-Блемон на Арн. Його атаки потерпіли поражку Сент-Етьєн ми взяли в місцевих боях, але під час контр-атаки ворога знову втратили. В иншому діяльність супротивника в Шампані обмежилась частинними переходами і хвилинами відживлялась артилерійським боєм. З обох боків Ен 9 ландверна і 76 резервна дивізії, які відзначились останніх боях, відбили вперті ворожі атаки.

Австрійське офіціяльне повідомлення.

7-го жовтня.

На італійському фронті нічого нового. В Неймаркт південному Тиролі при мольоті італійських літунів в лагері вбито і поранено велику кількість італійських військовополонених.

Балканський фронт. На південь од Скумби арьергардні бої. На сербському фронті ми одвели наші передові отряди від Вранье.

8-го жовтня.

Італійський фронт. Діяльність ворожої артилерії на тирольському південному фронті вчора незвичайно оживилась. Атаки ворожої піхоти були нами при самому виході з позицій задержані.

Балканський фронт. Ми відсунули перед постійних арьергардних боїв наші вперед висунені загони в сумежних старосербських горах на Лесковач. Відворот генерала Перлянцер-Балтіна відбувається без жадної перешкоди з боку ворога.

Скликання парляменту.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 6. В звязку з міжнароднім політичним становищем 10 жовтня скликається турецький парлямент.

Маніфест короля Бориса.

СОФІЯ, 6. Болгарське агенство оголошує маніфест короля Бориса до народу, в якому між иншим говориться, що уроджений на болгарській землі, дитя православної церкви, вихований серед любого мені народу, перейнятий його демократичними ідеалами, врочисто обіцяю докладно вірно придержуватися конституції.

Вибухові матеріали.

ХАРЬКІВ, 8. Варта знайшла великий склад вибухових матеріалів у селі Пилипівці в селянина Кириченка в ямі. Найдено пуд динаміту, більше як пуд піроксиліну, 100 вибухових капсулів, 50 бомбів, капсулі до них.

Події в Болгарії.

Совітська радіограма повідомляє, що в Кюстендилі болгарські салдати захопили головну квартиру і оповістили селяньку республіку.

Керує ним лідер Стамболиньский. За 4 кілометра від Софії йде бій.

Революціонери без перерви одержують підмогу з фронту.

Чехословаки в Катеринодарі.

Совітська радіограма сповіщає, що в Катеринодар прибули представники чехословацького фронту і комітета установчих зборів з Шрейдером на чолі.

Довкола миру.

Німецькі радіограми.

Вчора у Київі одержано німецьку радіограму з виписками газет:

„Daily Mail“ пише: „Ми дивимося на пруссаків та австріяків так само, як і на болгарів. І коли германський нарід хоче знати умови, які ми ставимо, то їх можна виповісти двома словами: „безумовна здача“.

Повідомляють з Амстердаму: по одержаним „Allg Hand“ відомостям з Лондона, настрій америки, оскільки це відомо в Лондоні, ні в якому відношенню не сприяє заключенню перемирря.

Відкриття істор.-філолог. факультету.

ПОЛТАВА, 7. Вчора в міському театрі відбулось урочисте відкриття українського історико-філологичного факультету, заснованого місцевою „Просвітою“. В святі брали участь представники міста, земства, громадських організацій. Свято відкрилося виконанням національних гимнів, котрі слухали стоячи. Член „Просвіти“ Дем'янко, що одкрив зібрання, звернувся до присутніх з привітанням. Голова „Просвіти“ Левицький у великому докладі розказав історію заснування факультета. Лекції читатимуть професори Багалій, Сумцов, Культахін, Шміт, Веретенников, приват-доцонти Гріневич, Тарацущенко й инші. Дійсні студенти записалося 162, вільних слухачів 44. Комісар освіти Полтавщині Андрієвський в своїй промові сказав, що здійснюються бажання українського народу що до освіти, здійснюються мрії великих українських діячів.

День 6-го жовтня мусить бути надалі святом Полтавщини. Вітаючи факультет слухачів Андрієвський від імени міністерства освіти проголошує факультет відчиненим. Голова оголошує таку телеграму від його ясновельможности пана гетьмана, котру присутні прослухали стоячи; „Палко вітаю Полтавське товариство „Просвіта“. Маю надію, що майбутня вища українська школа, котру ви відчиняєте буде дійсно джерелом української національної освіти. Гетьман всієї України Павло Скоропадський“. Оголошують також телеграму, що надіслав міністр освіти: „Прошу приняти мою подяку за люб'язне запрошення на свято одкриття історико-філологичного факультету в Полтаві й вірити, що лишень друге велике свято одкриття Київського державного українського університету також дня 6-го жовтня не дало мені можливости виїхати в Полтаву. Вітаю одкриття нового вогнища української освіти науки, бажаю щоб Полтавський історично-філологичний факультет став провідником національної культури на користь та славу рідного народу. Міністр освіти й мистецтва Василенко“.

Потім декан факультету професор Чорноусів вітав зібрання від імени факультету. З привітанням виступав професор Багалій, котрий потім сказав промову-лекцію на тему, в чім була історія України й як її треба науково викладати, котра наче б то являється вступом до курсу історії України з найстаріших часів, котрий професор читатиме слухачам, потім заслухано низку привітань від губ. зем. управи та міської думи, Полтавського українського правничого товариства, Полтавського союзу споживчих товариств, єврейської общини, партії соціялістів-федераттистів та ще низка привітань від ріжних громадських просвітних інституцій Полтавщини. Пропозиція голови дякувати голову „Просвіти“ Левицького за невимину працю по одкриттю факультета зустрічається гучними оваціями й вигуками „слава“. Після оголошення низки телеграм з привітаннями урочисто засідання закривається.

Затвердження автономности укр. церкви.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 6. Святійший Синод на чолі з Германом П'ятим Всесвітнім патріархом по відомостям місцевих грецьких газет признав і затвердив відновлення патріархату в Росії в особі патріарха Тихона, також автономність української церкви проголошеної на всеукраїнському церковному соборі.

Приєднання до нац. союзу.

ЗОЛОТОНОША, 9. Збори Золотоношської „Просвіти“ з представників сельських „Просвіт“ ухвалили приєднатися до національного союзу. Збори визнали необхідним прохати мін. освіти українізувати хлоп'ячу та дівочу гімназії, тому що населення відмовляється посилати своїх дітей у руські гімназії.

„Вѣче“.

ОДЕСА, 8. Витягнено затопленого карателя „Вѣче„.

Смерть ген. Олексієва.

КАТЕРИНОДАР, 8. Помер від крупозного запалення легень верховний керманич добровольчої армії генерал Олексієв, заступниками його називають генералів Денікіна, бувшого головнокомандуючого західним фронтом Драгомірова.

Припинення вербовки червоноармейців.

ОДЕСА, 9. В совітському консульстві вивішено оголошення про припинення вербовки червоноармейців. Припинення вербовки об'являється технічними причинами.

Утримання Сфатулцерія.

КИШИНІВ, 9. На утримання Сфатулцерія асігнувало правительство кредит в шістьдесят три тисячі лей.

Холера.

МЕЛІТОПОЛЬ, 8. В повіті зявилась холера.

Робітники й большевики.

ХАРЬКІВ, 8. З Курська повідомляють. На Сормовських заводах робітники розігнали большевицький завод-комітет, при виборах пройшли меньшовики есери. В свою чергу большевики цей комітет розігнали озброєною силою. Серед робітників переведені арешти.

Жимоги цензури.

ХАРЬКІВ, 8. За невиконання вимогів цензури припинено газету „Возрождение“ на три дні.

Підручники.

АКЕРМАН, 9. Директоріят народньої освіти закупив у Букарешті транспорт підручників для початкових шкіл і наказав земствові вживати лиш дозволених ним.

Наказ про офіцерів.

ХАРЬКІВ, 8. З Бердянська повідомляють: З наказу Троцького та Петерса мають бути розстріляні всі офіцери, котрі покидають совіт та Московщину без дозволу совнаркома.

Демобілізація в Болгарії.

СОФІЯ, 6. Болгарський король видав наказа про демобілізацію армії.

Театр і музика.

Український національний хор. (Слобожанський) після літньої перерви відновив свою діяльність. Зараз він увійшов у безпосередній зв'язок з музичним відділом міністерства народньої освіти і підлягає загальному статуту українських національних хорів, що належать до міністерства. 25-го вересня відбулись загальні збори хористів цього хору. Бажаючи як найшвидче приступити до праці, ухвалено було негайно обрати виконуючі органи, які зараз і розпочали свою діяльність. На чолі художньої ради продовжує пробувати відомий Слобожанський композитор д. В. Ступницький, а також диригенти д. Ф. Соболь, і д. С, Гущин. Головою хорової ради й старостою хору обрано д. Є. Поривайко. Зараз мається на меті готуватись до концерту, присвяченому 6-ій роковині смерти М. В. Лисенка. Отже ставши на грунт наукового студіювання й поширення серед широких кол громадянства музичних багацтв нашого народу, з окрема пісні, керовничі хору гадають, що наші громадяне підтримають цю культурно-просвітню організацію, єдину по своїм завданням на всій Слобожанщині, як своєю безпосередньою участю так і розповсюдженням її ідеї й притягненням до праці в ній всіх здатних до неї свідомих українців. Запис нових хористів, збори й співанки хору відбуваються в українській гімназії ім. Б. Грінченка супроти Благовіщенської церкви.

Державний народній театр. Перші вистави п'єси Шілера „Розбійники“ в перекладі Ол. Черняхівського відбудуться 11 і 12 жовтня.

Головні ролі гратимуть: д. Саксаганський, Кучеренко, Романицький і батька—Шевченко.

Література, наука.

„Українська кооперація“ — вийшла книжка 2. *Зміст: М. Туган-Барановський*: Продукційні підприємства кооперативів з точки погляду кооперативної теорії.—*Ю. Новаковський*: До питання про перспективи кооперативного будівництва.—*С. Др*: Кредитова кооперація в Індії.—*О. Почвин*: Кооперативне законодавство в Германії.—*В. Сазонов*: Кооперація та земська агрономія.—Огляд кооперативного життя. З кооперативної преси. Дописи: *М. Ієченка, М. Мандрики* і *П. Височанського*.—Хроніка. Бібліографія.

„Наше село“—вийшло ч. 20. *Зміст: Селянин*: Про земство.—*І. Бандура*: Як треба жити на селі.—*Д. Бузько*: Про дорожнечу.—*Д-р І. Луценко*: „Гишпанка“.—*В. Трехгубов*: Про пасішництво.—*Я. Н.*: М. В. Левитський. *Його ж*: За тиждень Література, наука. *В. Самійленко, Олесь Жихаренко*: Вірші. Дописи Новини.

В. Щепотьєв—Розмови про українських письменників, частина перша. Видання Полтавського товариства „Просвіта“. Полтава 1918. Сторінок 89. 8⁰. Ціна 1 карб. 60 коп.

Нові видання:

Грицько Григоренко. Твори т. І. Видання т-ва „Час„. Київ, 1918. Сторінок 251. 4⁰. Ціна 4 карб. 50 коп.

Мирон Кордуба—Північно Західна Україна. Вид. Союза Визволення України. Стор. 90+ карта. Відень, 1917. Ц. 2 кор.

Мирон Кордуба.—Територія і населення України. Вид. „Вістника політики, літератури й життя“. Стор. 24 in 4⁰. Відень, 1918.

М. Капельгородський. — Мої пісні. Вид. „Вістника політики“... Стор. 36. Відень, 1918. Ціна 2 гривні.

Глібів Л.—Байки. Вид. „Вістника життя“. Стор. 32 in 8⁰. Фрайштадт, 1918. Ціна 60 шагів.

„Вістник політики, літератури й життя“, ч. 217, з 25 серпня 1918 року. Зміст: Переяславська угода ге-

diviva? — *Д. Антонович.* Сторінка з історії укр. політичної думки 90-х років XIX в.—З'їзд монархів і державних мужів у німецькій головній квартирі. — *М. Р.*: На селі — *М. Грушевський*: Як творилась Українська Держава.—*С. Новак*: Політичні партії Угорщини.—На сході і заході.—Вісти.

Дописи.

Подаю де-які інформації про українські справи в одному з найбільших осередків України—в Харьковщині. Не скривдимо душею, коли скажемо, що Суми ні на крок не відстають від инших міст в „щирости" до національних турбот своєї держави. Міське й земельне самоврядування, хоча ще лишилося без змін у своєму складі після квітня, щоб то не згубили коміра демократичности, але ж до українізації далекі, як і ті самоврядування, що вже встигли за недовгий час перекраситись учорашній жомір. Ні заходів до українізації діловедства, ні взагалі намагання до зміцнення національного ґрунту охоти не виявляють. Так стоїть справа і по всіх інституціях. І звичайно коли інституції й офіційні особи стають по меншій мірі байдуже до українства, то що вже казати за щирокі веретви громадянства.

Що до освіти, то в минулім році з одного боку попкодило українізації брак підручників та досвідчених навчителів, у цім же році—брак грошей у народньої управи. З самого січня народня управа не одібрала від держави ні жага дономенти ні на агрономічні потреби, ні на шкільне будівництво, ні на виплату платні вчителям і инш., а допомоги від казни внесено повітовою управою в обрахунок на біжучий рік 600,000 карб. Уже не раз клопоталась перед міністерствами про негайну висилку грошей, але ж все даремно. Сумське земство було одним з щасливійших на Вкраїні, яке всякими способами, а до останнього часу сяк-так могло задовольнити як платнею своїх служачих, так і де що робити в підтримці земського господарства. З початку другого півріччя земські податки почали немаленьку прибувати до скарбниці, але ж не ждано не гадано з'явився відомий циркуляр міністерства внутрішніх справ з порадою власникам промислових предприємств і великим земельним власникам утриматись від внеску земельних податків. Припинилось поступлення земських зборів, а з сім припиняється й земське життя, з окрема й шкільну справу: палива для шкіл не буде, підручників теж, утримувати вчителів не буде чим, і українізація шкіл одсунеться до більш сприятливого часу.

Такі сумні картини виражає тільки товариство „Просвіта", яке залежилося ще в минулому році, зараз же після революції. По залишенню міста большевиками почало проявляти більш менш жваву діяльність і „Просвіти". Було найнято гарне помешкання для читальні, упорядковано ряд застав, заложено національний український хор, а зараз улаштовано платні курси української мови, які слухають понад 70 душ міських вчителів та служащих міських інституцій. Разом в перших курсах явилась потреба в улаштуванні й рівнобіжних курсів, на які вже йде запис.

Крім цих курсів товариство має улаштувати ще й курси по українознавству. Мається також на увазі відкрити в початку шкільного року й українську гімназію в складі перших 2—3 класів. Товариство зараз має в своїм складі понад 300 душ.

О—ч А.

МИХАЛПОЛЬ НА ПОДІЛЛЮ. Співочий гурток. Ще з весни в м. Михалполі (на Поділлю) істнує досить численний артистичний і співочий гурток. Сили зібралися значні: були студенти, учителі, вчительки, урядовці, дорослі, старі та молодь. Члени гуртку зібрали поміж себе значну суму грошей і здобули декорації, одіж, парики, книги, ноти та всякого матеріялу, потрібного для збудовання сцени. Дістали навіть рояль та фісгармонію. Почалися концерти-вистави з творів корифеїв українського драматичного письменства і концерти з творів музичних і співочих. На жаль в останній час місцева вчителька Є. Миховська (сама українка, але ж помосковлена) своїм ворожим відношенням до української справи взагалі почала перешкоджувати товариському життю. Вона звернулася до Летичівської повітової шкільної ради, де головує її рідний брат, з скаргою і наклепами на український гурток. Шкільна рада відношенням 11 липня за № 2830 повідомила, що „постановку вистав в шкільнім будинкові заборонює". Другого відповідного будинку у Михалполі немає. У членів гуртка опускаються руки.

Член „Просвіти".

Повідомлення.

◁ **Бюро праці при управі всеукраїнського союзу земств** (Вел. Володимирська 33 у дворі). До бюро поступили пропозиції про вільні місця з обов'язковим знанням української мови: 1) економіста з вищою освітою, 2) інструктора по продукційній кооперації, 3) помішника завідуючого кустарним складом, 4) агронома з вищою освітою, 5) математика з вищою освітою.

◁ **Білоруські дні:** 19, 20 і 21 жовтня б. р. київський білоруський комітет допомоги біженцям улаштовує кружочний збір на збудування затишку в Святошині для дітей біженців. Комітет запрошує білорусів а також всіх, хто бажає взяти участь у зборі записатись і одержать карнавки з знаками—Михайлівський манастир, Півчоський корпус, канцелярія комітету від 9 до 2-х години, а також 1 Стрілецька 16, 8, від 5 до 6 год. вечора.

◁ **Сільсько-господарським товариствам та кооперативам.** Центральний український сільсько-господарський кооперативний союз за для поширення знань потрібних сільсько-господарській кооперації по селах, на підставі § 2 свого статуту, впроваджає початкову школу—курси по кооперації в сільському господарстві в Київі з 6-го жовтня (X) до 21-го грудня (XII) нов. ст. цього 1918 року.

В школу-курси приймаються дорослі селяне обох полів, призначені сільсько-господарськими товариствами та кооперативами, возрасту не молодше 17 років, добре грамотні (потрібні знання не менш курса земської школи). Навчання безплатне. Слухачі школи курсів мають забезпечити собі харч і всі видатки вдержання в Київі чи своїм, чи громадським коштами. Централ вживе всіх засобів, аби знайти слухачам недороге помешкання (слухачам слід брати з собою харчі і постіль).

Слухачі мають подбати, щоб кооперативи завчасно (не пізніш 25 вересня н. с. прислали прохання до правління центрального українського сільсько-господарського кооперативного союзу (Централу) за приняття на курси, вкупі з посвідченням про призначення курсантів самим кооперативом. Кількість слухачів не більше 90 душ (залежно од помешкання).

Порядок проходження курсів.

Слухачі прибувають в помешкання правління Централу (Київ, Прорізна, 19) 6-го жовтня в 9 годин ранку. Складають опросну (анкету) картку, дають пояснення завідуючому курсами. Того ж дня відкриття курсів. Лекції на курсах відбуваються що-буденного дня до і після обіду по 6 годин та до 2-ої години позапрограмових практичних вправ. (всього до 8 годин що-дня). У неділю заняття нема. У дні свят можуть відбуватись екскурсії.

На курсах читатимуться лекції (казання): українська мова (25 годин, крім того будуть позапрограмові практичні вправи—15 годин), історія України 50 годин, географія України з оглядом промислів і торговлі—40 годин; сільське хазяйство (короткий огляд всіх відділів)—60 годин з екскурсіями в музей; кабінети, склади машин, то-що—13 г.; товарознавство с.-г. продуктів і матеріялів з екскурсіями—27 годин; рахівництво загальне (бухгалтерія)—60 годин; позапрограмові аритметичні вправи—15 годин; рахівництво в с.-г. кооперації—10 годин; діловодство—письмоводство—5 годин; (позапрограмові практичні вправи по рахівництву, діловодству—30 годин); політична економія—20 г.; фінанси—10 г.; кооперація (загальний енциклопедичний курс)—35 год.; сільсько-господарська кооперація—20 г.; хліборобські артілі і товариства—5 г.

Відбудеться також кілька загально-освітніх екскурсій по м. Київу.

По скінченню деяких предметів навчання, впоряжатимуться репетиційні бесіди (провірочні) лекторів з слухачами.

Після прослухання курсів слухачі можуть дістати од правління Централу посвідчення про своє пробування в школі-курсах, котре, одначе, ніяких прав на посади не дає.

У-літку, по змозі, будуть упорядковані ½—1 місячні додаткові наочні заняття по сільському хазяйству та товарознавству.

Правління Централу.

◁ **Засідання к-ту У. Ч. Х.** Сьогодня о 6-ій год. вечора в помешканні „Нової Ради" відбудеться чергове засідання комітету Українського Червоного Хреста.

Головні питання:

1. Про дитячі притулки на Україні і дітей біженців.
2. Про амбулаторію і лікарню.
3. Про другого товариша голови комітету і скарбника.
4. Про канцелярію комітету.
5. Обговорення і прийом нових членів відділу.

◁ **Рада українського правничого товариства** сповіщає, що 10 жовтня о 7 годині вечора в помешканні повітового з'їзду одбудуться загальні збори.

Порядок денний:

1) Обрання нових членів: Корчинського і Кулика.
2) Доклад О. І. Левицького про народний погляд на катівську професію в давній Україні.
3) Біжучі справи.

◁ **До середнешкільників.** Всіх членів драматичного гуртка „Осередка" просимо з'явитися на збори, котрі відбудуться в п'ятницю 11 жовтня о 4 годині у клубі Пушкінська № 4. Бажаючих записатись просимо теж прибути.

Рада театральної секції.

Д-р Андрій Ніколаєвський

Очоскіна

Д-р Ніколаєвський хір. спеціяліст (505—914) 1 Гоголівська, 2а. Пр. 11—1 і 5—7. в. 22—0962—11

Д-р Чернін, спец. водолікарня для систем. лічення всякого роду полових хвороб, Вел. Жит. томів 14. 8—9 та 5—8. 12—1029—8

Продаються в великій кількости звичайні, чорнильні і кольорові ОЛІВЦІ.
Адреса: ГІРТЕН (HURTEN) Кельн Köln—Lindethal, Bachemstrasse 65. 1—1223

Директор сер. шк. (вис. кваліф.) хоче перейти в др. шк. Адр. Київ, Жилянська 55 кв. 8 Уловичу. для директора. 2—01088—1

В м. ПОЛОНОМУ на Волині відкрита державна ШКОЛА. Приймаються в 1 клясу особи обох полів не молодші 13 років з освітою не нижче вищої початкової школи. Прийом прохань продовжується. 2—01087—1

В. Дубровський.
Московсько-Український словник.
Ціна з палитуркою 24 гривні.
Гуртовий продаж у „Робітничій Книгарні", Київ, Володимирська 16. 10—0979—7

Бувший урядовець військового часу українець шукає посади. Добре знаю канцелярське діло. Листовно: п/п. Тимошенка роменського повіту на Полтавщині. 3—01078—3

Оголошення.

Бердичівська Повітова Народня Управа запрошує на вільні посади 2-х шкільних інструкторів осіб з вищою, або середньої освітою і відповідним стажем на утримання 600 карб. на місяць, розїзди безплатно, при розїздах 10 карб. добовки.

Прохання і curriculum vitae надсилати по адресі: Бердичів Повітова Управа. 3—1215—3

КУРСИ НАВЧАННЯ НА ПИШУЧИХ МАШИНАХ

В першокласній школі, учать писати на машині, сист. Навчання та перепис. ведеться також і на УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. Зголошуватись можна щоденно окрім неділь від 9 до 8 год.

Ф. ФЛЕЙШМАН і А. КИРЖНЕР
В. Володимирськ 41 магаз. „Вядро" —1195—4

ВИЙШЛО ч. 8 журнала „ШЛЯХ"
ОРГАН НЕЗАЛЕЖНОЇ ДУМКИ.
Рік видання II-й.
Участь беруть кращі українські письменники.
Київ, Мар.-Благовіщенська 123, пом. 20, тел. 50-59. Прийом 5—7 год.
Приймається передплата в конторі редакції, Київ, Мар. Благовіщенська 123 пом. 20 Вартість: річно 30 карб. 1/2 р.—16 карб. 1/4 р.—8 карб. тел. 50-59. 4—0203—4

В. ДУБРОВСЬКИЙ.
Московсько-українська фразіологія. (Практичний підручник до вивчання укр. мови).
Книга великого формату, містить біля восьми тисяч речевів та приказок.
Ціна 9 гривень.
Гуртовий продаж у „Робітничій книгарні" Київ, Володимирська 16. 10—0978—7

Т-ВО „ЧАС" У КИЇВІ
з листопаду цього року розпочинає видання українського правничого місячника:
„ЗАКОН І ПРАВО"
при ближчій участи членів українського правничого Товариства у Київі, відомих правників, професорів, сенаторів, діячів магістратури та адвокатури.
Ціна часопису „Закон і Право" (4 аркуші друку) з пересилкою на два місяці (до кінця 1918 р.) 8 карб. окрема книжка 3 карб. 50 коп.
Гроші на передплату надсилати по адресі: Київ, Володимирська вул. № 42, тел. № 25—77. Т-во „Час", редакція „Закон і Право". 2—0207—2

ЛІТ.-НАУК. ВІСТНИК.
Друкується і сими днями вийде книга VII-VIII за Липень Серпень журналу „Літ.-Наук. Вістник".
ЗМІСТ II: М. Жук—Вінок Совєтів. П. Мишуга—На водою. ІВ Стоценко—Дзвони. М. Ворощук—На батьковій могилі. М. Рудницький—Перед вступом до фільософії О. Слісаренко: В горах. Н. Романович-Ткаченко: За волю (третя частина трилогії „Мандрівниця". О. Грушевський—З пісень та думок Кирило-Методіївського братства. М. Рильський—Три сонети. О. Ловицький—Пан Сенюта. М. Ворощук—Вечірні акорди. К. Поліщук—Поезія. М. Івченко—Шуми весняні. Г. Шолудивий—Поезія. Ю. Самброс—Весняне слова і футуризм. Є. Малик—Перша Нарада природників України. Бібліографія. Оголошення.
Ціна сеї книги 5 карб. 50 к.
Контора й редакція: В. Підвальна 38, 8. Контора відчинена від 10 до 3 Редакція від 10—12. 2—6206—4

Видавничо „Січ" Товариство Черкаси—Київ.
НОВІ ВИДАННЯ Товариства „Січ":
1. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ. Граматика для початкових шкіл. Вид. III. доповнене і виправлене . . . . . 2 карб. 25 коп.
2. Його ж „Рідне Слово". Читанка, перша книжка після букваря, ... ціна 4 карб.
3. Його ж „Рідне Слово". Букварь, Видання друге, доповнене і виправлене . . . . . 3 карб. 50 коп.
4. Гр. КОВАЛЕНКО. Оповідання з української історії для початкових шкіл. Ініструвана. . . . . Ціна 2 карб. 25 коп.
5. Ів. ФРАНКО, Великий шум. Повість, ... Ціна 5 карб. 20 коп.
6. М. ЛЕВИЦЬКИЙ. Діловод. (Як писати службові папери українською мовою), вид. 2. . . . . Ціна — 50 коп.
7. Ів. НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ. Староосвітські батюшки та матушки. Повість-хроніка . . . . . 5 карб. 50 коп.
8. Наталія РОМАНОВИЧ-ТКАЧЕНКО. Життя людське. Оповід. Ціна 4 кр. 25 к.
9. М. ЛЕВИЦЬКИЙ. Оповідання. Том перший . . . . Ціна 5 карб. 50 коп.
10. Л. БОРОВИКОВСЬКИЙ. Байки. З портретом автора і біографією. Під ред. Гр. Коваленка. . . . Ціна 1 карб. 40 коп.
Замовлення приймаються) Черкаси, Олександрівська 102, вид. „Січ". Київ, В. Володимирська 36. готель Прага 28, вид. „Січ"
Каталог видань тов-ва висилається по замовленню. 8—1114—8
При гуртових замовленнях звичайна знижка.

Громадсько-Науковий Двохтижневик
„ВІСТНИК ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ"
ВИДАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СОЮЗУ ЗЕМСТВ.
Під редакцією члена Управи К. А. Мацієвича.

ПРОГРАМА

1. Статті передові (питання організації земської агрономії, сільсько-господарської кооперації, економичної і аграрної політики, відношень держави і місцевих інституцій), 2. Статті оригінальні (Розроблення і освітлення питань сільсько-господарської економії та політики, агрікультури, техніки сільського господарства у всіх його галузях, досвідного діла, сільсько-господарської освіти, агрономичної допомоги). 3. Огляд сільсько-господарської та економичної преси. 4. Діяльність земств і кооперативів по допомозі сільському господарству (біжучі огляди, критичні уваги і дописи). 5. Діяльність Міністерства Хліборобства. 6. Новини сільсько-господарської техники. 7. Хроніка життя української громадської агрономії. 8. Огляди життя агрономичного за кордоном. 9. Бібліографія. 10. Сільсько-господарський ринок. 11. Запитання і відповіді. 12. Оголошення.

„Вістник Громадської Агрономії" виходитиме зшитками в 32 сторінки великого формату з двома шпальтами друку на кожній сторінці двічи на місяць.

Передплата до кінця 1918 року 12 карб.

Передплату надсилати на адресу: Редакції „Вістника Громадської Агрономії". Київ Велика Володимирська 33. Всеукраїнський Союз Земств. 6—0204—2

Видав-во „УКРАЇНСЬКИЙ АГРОНОМ"
Київ, Тургенівська 9.
Випустило з друку нові видання:
1) АГРОНОМИЧНІ ПОРАДНИКИ під редакцією А. Терниченка—I. Про хліборобство. II. Про скотарство. III. Про організацію господарства. IV. Про садівництво та городництво. Кожен порадник — велика збірка систематизованих статей. Ціна 2 карб. 25 коп.
2) А. Терниченко. КУРС ХЛІБОРОБСТВА. Ч. 1. Грунтознавство. Підручник для сільсько-госп. шкіл і агроном. курсів. Ц. 3 карб. 50 коп.
3) КУРС ХЛІБОРОБСТВА. Ч. II. Загальне хліборобство (Друк-ся).
4) КУРС СКОТАРСТВА. Частина загальна: корма, годівля, розплід і догляд. Підручник для с.-г. шкіл. (Друк-ся).
5) Є. Чикаленко. Як упорядкувати хозяйство в полі. В. 2-ге виправлене. Ц. 40 коп.
6) АГРОНОМ І КООПЕРАТОР. III. великий збірник статей (Друкується).
7) О. Сачківська. Фруктове виноробство. Ц. 1 карб.
8) А. Григорович. Машини в сільськім хозяйстві. Ц. 40 к.
9) А. Терниченко. Пшениця (Агрономична монографія). Ц. 1 карб. 50 к.
10) А. Смленко. Електрика на селі і кооперативи. 1 карб. 50 к.
11) О. Сачківська. Про молочарство. З мал. Ц. 1 карб.
12) Д. Грицюк-Кулачок. Про городину. З малюн. Ц. 1 карб. 50 коп.
13) Й. Лахно. Про бділ. З мал. (Друкується).
14) А. Смленко. Організація народніх лекцій по сільському господарству і кооперації. Ц. 60 коп.
15. Д. Рудзевич. Лікарські пахучі рослини (друкується).
Головний склад у „Українського Агронома".

Видавнича Спілка „КНИГОЗБІРНЯ".
Редакція й Контора Бесарабка 2 телеф. 24-01.
Книгарня, Хрещатик 28. Книгарня і Крамра Комона Хрещатик 28. ПАСАЖ, Крамниця 28.
Комора й Книгарня має великий вибір ріжних книжок та підручників.

До відома губерніяльних, повітових народніх управ, учительських спілок „Просвіт, кооперативних установ, видавничих т-в, Шкільних Педагогичних Рад й всього свідомого українського громадянства.

Зважаючи на сумний стан паперового ринку й великі клопоти, яких приходиться зазнавати кожному, набувати тих, чи инших книжок чи підручників, видавнича Спілка „КНИГОЗБІРНЯ", переслідуючи одну тільки культурно-просвітню мету, пішла на зустріч всім одкривши запис її абонентів.

Абонент Спілки не тільки увільняється від ріжних турбот і клопотів по закупленню потрібних йому книжок, а ще й має такі права і привилеї".

1) Замовлення його виконуються по-за чергою і без завдатків, при чому йому, яко абонентові, дається що найвищ знижка.

2) Замовляючи книжки власного видання Спілки, абонент, одержуючи книжки, за пересилку їх не платить, позаяк пересилку книжок власного видання своїм абонентам Спілка приймає на свій кошт.

3) Замовляючи книжки чужого видання, тоб-то якіб не було книжки і надсилючи при замовленню всі гроші, по вартості їх, наперед, абонент, одержуючи книжки, за пересилку їх не платить, позаяк в таких випадках своїм абонентам Спілка пересилає книжки за свій кошт.

4) Купуючи книжки, в коморах і книгарнях Спілки, абонент користується знижкою не менш як 10% на книжках чужого видання і не менш як 30% на книжках власного видання, навіть тоді, коли набуває одну книжку вартістю менш 1 карб.

5) Набуває виключне право на книжки, які мають в продажу в обмеженій кількости, позаяк такі книжки будуть продаватися і висилатися тільки абонентам.

6) Замовляючи або купуючи улаштовані Спілкою книгозбірні, абонентові крім звичайної для нього знижки, надається право виплачувати гроші на протязі цілого року, при чому при замовленню, чи купівлі книгозбірні вноситься тільки половина вартости її, а решта виплачується в призначені строки.

7) Одержувати книжки до читання з книгозбірень Спілки за половину платні, яка встановлена для сторонніх.

8) Без жадної доплати до передплатної ціни передплачувати через посередництво Спілки всі українські часописі, які виходять на Україні і по-за її межами про чому Спілка гарантує справну висилку їх.

9) Дурно одержувати від Спілки повідомлення, про всі нові книжки, які виходять в світ.

10) Дурно одержувати відповіді на всі запитання, що до книгарського діла.

Абонентом Спілки може бути кожна особа чи інституція. Ціна абонемента 100 карбованців, які вносяться на одну з біжучих рахунків Спілки, або надсилаються до контори Спілки. Негайно по одержанню грошей, контора Спілки висилає абонентові абонементного квитка, на якому зазначені всі зобов'язання Спілки перед абонентом.

Абонент Спілки міцно не почуває себе зв'язаним і в любий час може одмовитись од послуг Спілки, при чому гроші (100 карб.) йому повертаються.

Записуючись в число абонентів, абонент повинен надіслати до контори Спілки такі відомости: а) імя, по батькові й прізвище (чи назву установи), б) своє службове чи соціяльне становище, в) точну свою адресу поштову, г) адресу телеграфну і найблизшу станцію залізниці.

Замовляючи книжки, абонент повинен посилатися на № абонементного квитка, а замовляючи книгозбірні, крім того ще й зазначити протягом скількох місяців він хоче виплачувати вартість її, а купуючи книжки в коморах і книгарнях Спілки, чи одержуючи їх до читання з книгозбірень Спілки предоставляти його.

З пошаною
то уповноважений Видавничої Спілки „КНИГОЗБІРНЯ":
Директор-розпорядник Я. САМОЙЛЕНКО.
Секретарь Н. БАГАТІЙНА.

Друк. кн. т-ва „Перше Друкарня" у Київі Хрещатик. № 6 К